

Slavenski dom

Stev. 180

V Ljubljani, v soboto, 8. avgusta 1936

Leto 1.

**Uporniške čete pred Madridom ali v Madridu
Vodja revolucije bo sam vodil naskok na Madrid**

V Madridu je beda, nered in obup

Na vladni strani: same zmage

Pamplona, 8. avgusta. Havasov posebni dopisnik poroča: V Pamploni izhajajoči list »Diario de Navarra« prinaša novice, da deluje v Madridu skrivna radijska oddaja postaja z ultrakratkimi valovi. Ta postaja je med drugim objavila tudi tole sporočilo:

»Padec Madrida je pričakovati v kar najkrajšem času. Vlada prosi za pomoč iz tujine. Zločini v mestu so na dnevnem redu. V kratkem se bodo uporniki združili. Vsi v boj s špansko Palango na Madrid.«

Vlada je včeraj izvršila v Madridu velike aretacije, ker se boji, da uporniki kljub vsej strogoosti dobivajo natančne vesti iz Madrida. Vlada je ugotovila, da sta v glavnem mestu dve tajni oddaji postaji na kratke valove, ki pošiljata vesti upornikom. Zapri so predsednika agrarne stranke Martinez de Velasa, čeprav je agrarna stranka simpatizirala z vlado. V Valenciji so prijeli bivšega ministrskega predsednika Samperia, ki je bil že na neki francoski ladji, da pobegne, pa ga je kapitan dal izkrcati, da je prišel v roke komunistov.

Glede vesti, da so prvi oddelki vstašev včeraj že prodrli v madridska predmestja, ni mogoče ugotoviti, ali so resnične ali ne. Za to govore nekateri ukrepi vlade, ki so razumljivo samo v primeru skrajne neposredne nevarnosti.

Vlada je odredila, naj se lučiugasnejo v vseh predmestjih Madrida. Avtomobilisti smejo priti na luč po mestu samo s posebnim dovoljenjem oblasti, sicer pa ne vozijo po mestu nobena vozila. Kinematografi in kavarnarji so zaprte. Prebivalstvo se je umaknilo v svoja stanovanja. V vsej prestolnici vlada grobna tišina in mir. Napovedalec radijske postaje v Madridu je izjavil, da je ta ukrep samo začasen in da ga je vlada odredila zaradi varstva pred napadi uporniških letal. Neposredne nevarnosti pa ni.

General Franco, poveljnik uporniških vojsk, je včeraj priletel iz Maroka v Seviljo, kar je znamenje, da namerava ofenzivo na Madrid voditi osebno. To je tudi dokaz, da je položaj upornikov siguran.

Vlada pošilja zlato na varno

Madrid, 8. avgusta. o. Kljub vsem zanikavanjem in zatiranjem vlade, da njene čete znajumejo in da se njen položaj boljša, je vendar jasno, da se levičarska vlada pripravlja na konec, ker je obupala, da bi dobila izdatno vojaško pomoč iz inozemstva. Najjasnejši dokaz za to je, da so zdaj šli že številni transporti zlata iz Madrida v Pariz. V pariškem španskem poslanstvu se nahajajo že ves čas upora trije komunistični poslanci, ki skrbijo za zvezo med madridsko in pariško vlado. Ti tudi prevzemajo transporte zlata iz Spanije. Ne ve se še, ali nameravajo španski levičarji te zlate zaklade uporabiti zase, če bodo morali živeti v inozemstvu, ali za nabavo orožja in letal, ali za bodoče financiranje komunistične revolucije v Spaniji. Uporniki izjavljajo, da je to navadna komunistična tatvina narodnega imetja.

Poročila tujih poslancev: Položaj v Madridu obupen

Lizbona, 8. avgusta. AA. (DNB.) Tukajšnji radijski klub je prestregel odprto radijsko brzojavko, ki jo je škotski poslanik v Madridu poslal v Santiago. Radijski klub izjavlja, da jamči za točnost vsebine. V tej brzojavki pravi škotski poslanik, da bo moralo še teh par diplomatov, ki so ostali v Madridu, zapustiti špansko prestolnico, ker je položaj v Madridu obupen. Če ne bo mogoče dobiti posebnega vlaka, ki naj prepelje člane diplomatskega zbora v Valencijo ali na Portugalsko, se bodo člani diplomatskega zbora zbrali v Madridu v prostorih enega ali drugega poslanstva in od tamkaj zahtevali pomoč svojih vlad. Španska vlada, pravi brzojavka, nima nobene avtoritete več. Prostovoljci, ki branijo Madrid, imajo hude izgube, ki jih vlada ne more več izpolniti.

Nemške bojne ladje pripravljene

Berlin, 8. avg. o. Po seji, ki jo je imel Hitler z admiralom in s štabom nemške vojne mornarice, poročajo iz poučenih virov, da je nemška mornarica, kar je bilo poslano v španske vode, pripravljena, da pomaga nemškim državljanom in da zavaruje nemške koristi. Nemška vlada je vse svoje ukrepe storila zaradi tega, ker se zdi, da prihaja v Spanijo oblast vse bolj v roke komunističnim in anarhističnim elementom.

Nemško brodogradništvo v španskih vodah obsega dve skupini: severno skupino tvorita križarka »Köln« in torpedni rušilec »Seydlitz«, ki je zasidran pred Gihonom. Ker vlada v Bilbao in Gihinu lakota, sta ladji razdelili nemškim in avstrijskim državljanom potrebno hrano. V južni skupini pa so oklopnice »Deutschland« in »Admiral Schere« ter torpedna rušilca »Leopold« in »Lux«. Te ladje so odplule v Cartagena, Alicante, Valencijo, Paragono in Barcelono. Španska vladna letala so ponovno obstrleljevala nemške ladje, bombardirala so tudi neko francosko trgovsko ladjo ter ogrožala z bombami italijansko potniško ladjo »Dante«.

Newyork, 7. avgusta. AA. (Havas.) Iz Oaklanda v Kaliforniji poročajo, da sta tjakaj prispela ruska letalca Levjovski in Levšenko. Poizkusila bosta polet iz San Pedra v Moskvo čez Tihi ocean in Sibirijo.

Madrid, 8. avg. o. Na prvi redni seji ministrskega sveta je notranji minister povedal, da je kapitan Martinez z vladnimi četami pri neki vasi dočela potolkel uporniške čete, pri čemer je bilo ubitih 30 upornikov. Poročnik Galan je izjavil esnikarjem, da je general Molla v bojih na Somosierrri izgubil 3500 mož. Letala katalonske vlade so preletela uporniške pozicije in jih bombardirala. Vladne čete napredujejo proti Saragossi in Huesci, ki ju je vlada že davno razglasila za svoji. Španija 3

Madrid, 8. avgusta. Dosedanji vojni minister general Castello, ki je odstopil, bo prevzel poveljstvo nad nekaterimi četami.

Novi vojni minister Sarabie je bil več let zasedni tajnik predsednika republike Azane.

Po uradnem poročilu vlade so njene sile na aragonskem bojišču ves dan vzemirjale nasprotnika pri Huesci, kjer so zavzele več vasi. Uspehi so bili tudi na severnem bojišču tega odseka, kjer so vladne čete presekale uporniške zveze z mestom Huesco. Zavzetje vasi Santa Eulalija, ki je važno strateško križišče in ki se nahaja v višini 800 m ter obkrožuje pristop do mesta Huesce, je posebno velik uspeh. Vladne čete so zavzele tudi Sierra San Julian ter so s tem onemogočile preskrbo Huesce z vodo. Pri teh operacijah je sodelovalo vladno letalstvo na veliko.

Uporniški generali so zadovoljni

Teluan, 8. avg. AA. Poročevalec »Tribune« je imel razgovor s poveljnikom nacionalističnega letalstva generalom Kindelandom, ki je izjavil, da je z delovanjem svojih eskadrilj prav zadovoljen. Večina teh letal bo v kratkem zapustila Maroko in odšla v Seviljo, da bo v bližini neposrednega bojišča. Poročevalec pristavlja, da šteje letalstvo upornikov 50 enot in da se vsa ta letala sedaj pripravljajo na obsežno akcijo proti vladni mornarici, ki je zbrana pred Malago. Nacionalistična letala bodo nato odletela do Cordobe, kjer bodo podpirale nacionalistično vojsko na pohodu proti Madridu.

Med Ceuto in Algecirasom je živahen promet. Včeraj so letalske sile generala Franca prepeljele čez morje ožino 4000 mož. Pravijo, da so uporniki zavzeli Niereno na meji pokrajin Cordobe in Badajozu.

Lizbona, 8. avgusta. Tukajšnji radijski klub poroča, da se je v pokrajini Badajoz začela huda borba med vladnimi prostovoljci in mestnimi gardami, ki so vse na strani upornikov. Upornikom so se pridružili tudi policijski napadalni oddelki. General de Llana je poslal iz Seville kolono, ki naj pomaga upornikom v Badajozu.

Vodja rexistov obtožuje Moskvo

Pred rdečimi nemiri v Belgiji

Bruselj, 8. avg. AA. (DNB.) Vodja rexističnega gibanja Degrelle napoveduje v nekem članku, da bodo belgijski komunisti v kratkem povzročili nered. To je znano tudi notranjemu ministru, ki pa je izgubil glavo. Zato se je treba pripraviti na vse. Marksistična pobuna v Belgiji bi pomenila dejansko vojno, kar je cilj Moskve. Boljševiki so si izmislili in so uresničili nesrečni francosko-ruski pakt, da bi obkrožili Nemčijo. Ne morejo se pomiriti z okoliščinjo, da je 6 milijonov bivših nemških komunistov, ki so se naveličali marksizma, prestopilo na stran nacionalnega socializma in

vodo. Pri teh operacijah je sodelovalo vladno letalstvo na veliko.

Madrid, 8. avgusta. AA. (DNB.) Po poročilu iz Valencije je španska križarka izkrcala na obalo 1200 milihnikov. Neka trgovska ladja je spremljala čete kot bolniška ladja. Iz Valencije bodo pripeljali 3500 milihnikov na Balearske otoke. Delavska zveza tega mesta je sklenila zbrati kolono, ki bo šla 10.000 prostovoljcev.

Gibraltar, 8. avgusta. AA. Med bombardiranjem Algecirasa s strani vladne križarke »Haime I« je bil razrušen angleški konzulat. Pravijo, da je bila ranjena tudi neka soproga podkonzulova.

Angleži zbrali 17 funtov za špansko vlado

London, 8. avgusta. AA. Današnja »Daily Express« piše, da so tudi neke angleške sindikalne organizacije začele zbirati prispevke za pristaše španske vlade. Dozdaj zbrane vsote pa so neznatne. Vodstvo angleške neodvisne delavske stranke, trdi list, je zbralo doslej za španske levičarje samo 17 funtov. V Londonu so po poročilu tega lista že zaupniki španske vlade, ki upajo, da bodo z angleškimi prispevki lahko kupili letala za špansko vlado.

Rajši v smrt kakor v rdeče roke

Pariz, 8. avg. Današnji »Journal« priobčuje poročilo iz Burgosa o tragičnem koncu skupine 40 nacionalistov, ki so z enim častnikom na čelu branili vojašnico v Alzasedu pred levičarji. Ko so videli, da se ne morejo več braniti, so deloma izvršili samomor, deloma pa se med seboj dogovorili pobiti. Ko so oboroženi delavci vdrli v vojašnico, so našli 41 trupel.

Pariz, 8. avg. AA. (DNB.) Po »Matinovem« poročilu je prišlo v Mentonu do demonstracij proti asturskemu princu in nekim članom njegove rodbine, ko so se peljali skozi mesto. Nastopila je takoj policija, čeprav ni bilo večjega nereda.

da hočejo vsi ostali nacionalni socialisti. Sedanja Francija se je popolnoma pomirila z godbo Moskve. Francoska mladina je v službi boljševiškega imperializma. Belgiji pripada po načrtu Moskve vloga hrđnjave, s kater naj boljševiška propaganda zopet uvede v Nemčijo nered. Svoja izvajanja končuje Degrelle z besedami: Dol z vojno! Premagati moramo Moskvo in marksizem, ker nas oba vodita v neposredno vojno nevarnost.«

Bruselj, 8. avg. AA. Belgijska vlada je sklenila zavrniti vse prošnje za izvoz orožja na Špansko.

Nezadovoljnost z državnim udarom med Grki

Angleške bojne ladje za Grčijo

Malta, 8. avgusta. o. Včeraj se je v tukajšnjem pristanišču pripravila na odhod oklopnica »Barmham«, da odpluje v grške vode. Ker je položaj v Grčiji negotov in ker so se zmeraj prelegane vse zveze z inozemstvom, se je angleško mornariško poveljstvo odločilo, da pošlje po potrebi nekaj lajdi v grške vode. Zdi se, da se v angleških krogih zavedajo nevarnosti, kakršno predstavlja komunistični poizkus v Grčiji za angleški položaj v Sredozemskem morju. Sklepajo pa, da se položaj v grški državi še ne bo tako hitro uravnal, ker je večina političnih strankarskih voditeljev nezadovoljna s poskusom, da se uvede diktatorsko stanje v Grčiji.

Atene, 8. avgusta. AA. Gonatas, prvak liberalne stranke, ki je bil danes v avdijenci pri kra-

Nova grška vlada

Atene 8. avgusta. Novi državni podtajniki so položili prisego. Nova grška vlada je sestavljena tako-le:

ministrski predsednik, zunanji minister, minister vojske in letalstva Metaxas podpredsednik ministrskega sveta, finančni minister in zastopnik ministra za gospodarstvo Zavicianos, notranji minister Skidakakis, minister za socialno politiko Korizis, dosedanji podguverner narodne banke in predsednik raznih dobrodelnih organizacij, prometni minister Ekonomu, pravosodni minister Logotetis, kmetijski minister Kiriakos, prosvetni minister Georgakopulos,

državni podtajnik v predsedništvu vlade Papahelas, državni podtajnik vojnega ministrstva Papadimas, državni podtajnik za mornarico Papavasiliju, podtajnik za letalstvo Pasaris, podtajnik za gospodarstvo Dimitratos, podtajnik finančnega ministrstva Rediados Periklos, podtajnik za trgovsko mornarico Regiadis Deukalion, podtajnik prometnega ministrstva Nikopulos, podtajnik ministrstva za zdravje dr. Alivizatos, podtajnik za prehrano Majakos.

Carigrad, 7. avgusta. AA. Tukajšnji španski konzul je v znak soglasja z uporniki odstopil.

Najnovejše iz Španije

Madrid, 8. avgusta. AA. (Havas.) Listi priobčujejo poročila o nesoglasjih v uporniških krogih. Pred dnevi se je vršil sesedanj uporniških voditeljev v Valladolidu. Neki udeleženci so poudarili, da bi se Španija zaradi sedanjih državljanskih vojne ulegla zapllesi v morebitni mednarodni spopad. Vsi udeleženci so bili mnenja, da je položaj zelo kritičen. Trdi se tudi, da so kritizirali neodločnost generala Franca.

Lizbona, 8. avgusta. AA. Havas poroča iz Seville, da je general Franco s svojim štabom prispel tjakaj.

Sevilla, 8. avg. (Havas.) Kolona, ki jo vodi major Castejon in ki prodira proti Badajozu, je zavzela Almedra Leho. Socialistično kolono iz Badajozu so ustavili še pred prihodom rednih uporniških čet. Današnje uradno poročilo, izdano iz štaba generala Queipo de Llana pravi med drugim: Po uradnih poročilih iz Burgosa drže čete generala Molle še vedno svoje postojanke na Sierra Guadarrami. Med napadom vladnih letal na Saragoso je ena bomba padla na tamošnje bolnišnico.

Barcelona, 8. avg. (Havas.) Katalonska vlada je izdala poročilo, v katerem pravi med drugim: Življenje v Malagi je sedaj popolnoma redno. Vladne čete obkoljujejo Grandu.

Sevilla, 8. avg. AA. General Queipo de Llana je dal po radiu izjavo, v kateri pravi med drugim, da ni res, da bi bile čete generala Franca kdajkoli dobile orožje iz Francije. Prav tako ni res, da bi bile vladne čete zavzele Seviljo. Dodal je, da je uporniška kolona zavzela Alcoleju.

Avstrijsko gospodarstvo je trdno

London, 8. avg. V zvezi s poročilom, ki ga je sestavila finančna komisija Društva narodov z Avstrijo, pravi »Times«, da si je Avstrija v zadnjih 2 letih gospodarsko tako opomogla, da bi njena vlada lahko prevzela upravo svojih financ. V takih okoliščinah je smel finančni komisar Društva narodov izjaviti, da zanj v Avstriji ni več dela.

Abesinci priznavajo samo italijansko oblast

Addis Abeba, 8. avg. Ras Sejum je ponovil pred generalom Grazianom svojo izjavo pokorščine do Italije. V veliki avdijski dvorani guvernerske palače je bilo zbranih približno 40 bivših abesinskih poglavarjev. Vsi so podpisali izjavo pokorščine, v kateri pravijo, da ne priznavajo nobene druge avtoritete, kakor samo italijansko.

Addis Abeba, 8. avg. Znanstveno odposlanstvo, ki ga je poslala italijanska znanstvena akademija, da bi proučilo Abesinijo z geološkega in rudarskega vidika, je začelo delovati.

Rim, 8. avg. Na trditve »Timesa«, da najemajo italijanske oblasti abesinske domačine, izjavljajo na merodajnem mestu, da tega Italija ni storila. Če pa so bili ponekod mobilizirani malenkostni oddelki, se je to zgodilo zato, da bi mogle italijanske policijske oblasti čim bolj varovati red v zavzetih pokrajinah.

Nemirna Palestina

Jeruzalem, 8. avg. o. Včeraj so v okolici Nablusa spet izbruhnili krvavi spopadi med angleškimi četami in med arabskimi revolucionarnimi oddelki. Kakor pravijo poznavalci razmer, je to znak za novo revolucionarno gibanje v Palestini, ki bo po dosedanjem zatijšu izbruhnilo še z večjo silo. Angleži so morali uporabiti letala, da so razgnali arabske oddelke.

Kairo, 8. avg. List »Mokatan« piše, da so iraki kralj Gazi, kralj Ibn, kralj južnega Hedžasa in jemenski Imam Jahia poslali angleškemu kralju skupno noto, v kateri zahtevajo, naj uredi položaj v Palestini. Noto sta izročila angleškemu zunanjemu ministrstvu iraki in hedžaski poslanik v Londonu.

Šah v Zemunu

Včeraj popoldne sta se odigrali samo viseči partiji. Kindij je premagal dr. Živanoviča, Pavlovič pa Jurišiča. Ostale viseče partije se bodo odigrale jutri, v nedeljo, ko bo drugače prost dan.

Sinočno 5. kolo je zopet prineslo obema slovenskima zastopnikoma na tem turnirju po eno celo točko. Lešnik je v 27. potezi po precizni igri in z žrtvijo dveh lažjih figur in stolpa svojega nasprotnika Mažurana iz Zagreba. Preinfalk je proti Pavloviču žrtvoval dva stolpa za damo, nato dal še figuro ter z lahkoto dobil igro.

Stanje po 4. kolu je takole: Skupina A. Bayer 4, Lešnik 3,5, Matvejev, Filipčič 3 (1), Schreiber 2,5 (2), Filipovič 2,5 (1), Burmistrov 2 (1), Schwab 1,5, Savič, Mažuran 1 (1), Prokopljčević in Matoškovič 1. B. skupina: Poljakov 5, Preinfalk 3,5 (1), Pavlovič 3, Kindij 2,5 (2), Jonke 2 (1), Ninič 1,5 (1), Avirovič 1 (2), Iljič, Milojčić, Pelva 1 (1), Jurišič pol (3), Živanovič 0 (3). Zvečer bo igral v naslednjem kolu Lešnik s Schwabom, Preinfalk pa z Niničem.

Buenos Aires, 7. avgusta. AA. (Havas.) Argentinska križarka »25 de Maja« je dobila nalog, naj se pripravi na odhod v španske vode. Barcelona, 7. avgusta. AA. (Reuter.) V tukajšnje pristanišče je priplul dretni britanske vojne mornarice »Queen Elisabeth«.

Bosanske slive

sveže, izvrstne kakovosti za jelo prodajam po zmernih cenah v javnih skladiščih, Tyrseva cesta.

Boj za hitrost, višino in popolnost

Včeraj v Berlinu

Berlin, 8. avg. Ob nezmanjšanim zanimanju se je včeraj nadaljevala berlinska olimpijada. Včerajšnji dan je potekel takorekoč v znamenju olimpijskega desetboja, ki ga smatramo za najtežjo disciplino lahke atletike. V teh borbah je stanje po dosedaj izvedenih disciplinah sledeče:

1. Clark (USA) 1849 točk, 2. Parker (USA) 1634, 3. Glenn (USA) 1610, 4. Guhl (Svica) 1579, 5. Plawczek (Poljska) 1522, 6. Huber (Nemčija) 1485 točk.

Včeraj je bil končan tudi moderni petboj s sledečimi rezultati:

1. Nemec Gotthard Handrick 31.5 točk
2. Američan Leonard 39.5 točk
3. Italijan Abba 45.5 točk
4. Šved Thofeld 47 točk
5. Madjar Orban 55 točk
6. Nemec Lemp 67.5 točk.

V polfinalu na 400 m so se tekmovalci plasirali tako-le:

1. skupina: 1. Williams (USA) 47.2; 2. Roberts (Anglija) 48; 3. Loaring (Kanada) 48.1.
- II. skupina: 1. Luwalles (USA) 47.1; 2. Brown (Anglija) 47.3; 3. Fritz (Kanada) 47.4.

V finale so se borili plasirali dva Kanadčana, dva Angleža in dva Američana.

V fletu posameznikov je zmagal Italijan Gandini s sedmimi zmagami, drugi je Francoz Lagardeur s 6 zmagami, tretji Italijan Brodino s 4 zmagami, četrti Nemec Casmir s 4 zmagami, peti Italijan Claragna s 3 zmagami in šest Belgijec Broux.

V finalu na 5000 m so Finci zopet pokazali svojo veliko domeno v tekih na dolge proge. Pri včerajšnjem teku na 5000 m je prvo kolajno osvojil Finec Hoecker s časom 14:22.2, kar pomeni nov olimpijski rekord. Srebrno kolajno si je osvojil njegov rojak Lehtinen, dočim je bronasta pripadla Švedu Johnsonu. Tudi oba slednja sta tekla pod dosedanjim olimpijskim rekordom.

Od jugoslovanskih atletov, ki so včeraj nastopili, je dosegel najboljši rezultat Bauman v jadrani. V zelo hudi konkurenci — tekmoval je v skupini s 25 tekmovalci — se je prebil na 10. mesto ter pustil za seboj zelo znane jadralce iz

drugih držav. Če upoštevamo vse do sedaj dosežene čase v jadrani, se je Bauman plasiral na 15. mesto. Ima pa še izgled, da se v nadaljnjih tekmah prerije še naprej.

Od naših rokoborcev se je držal najbolje Kisch, ki nastopa v srednji kategoriji. Premagal je v 14. min. 25. sek. Čehoslovaka Pribila ter se s tem plasiral za nadaljna tekmovanja. V perspektivi kategoriji se je naš Sestak boril proti Jamenu (CSR). Naš bорец je končno podlegel po točkah, ena točka pa je pripadla tudi njemu. V polsrednji kategoriji se je boril naš Fischer proti prvaku Švedske Schwendburgu. Kljub temu, da se je Fischer zelo dobro držal, se je rutiniranemu in neverjetno hitremu Švedu posrečilo, da je nekoliko pred 4 minuto položil Fischera na lopatice. V ostalih disciplinah naši niso nastopali.

Stanje v petek ob 15. uri.

Do včeraj popoldne ob treh je bilo zaključnih na olimpijadi vsega skupaj 36 disciplin. Upoštevajoč to okolnost, je stanje po teh disciplinah sledeče:

	I	II	III
USA	11	9	3
Nemčija	8	9	8
Italija	3	1	4
Finska	2	3	4
Egipt	2	1	2
Madžarska	3	0	0
Francija	2	2	0
Švedska	1	1	3
Japonska	1	1	1
Estonsija	1	1	1
Anglija	1	1	0
Nova Zelandija	1	0	0
Kanada	0	1	3
Poljska	0	2	1
Čehoslovaška	0	0	2
Avstrija	0	1	1
Holandija	0	0	2
Svica	0	1	0
Filipini	0	0	1
Letonska	0	0	1
Turčija	0	0	1

Visoki gostje v Begunjah

Begunje, 7. avgusta

O Begunjah na Gorenjskem se prav malo kdaj bere v dnevnem časopisu, čeprav so Begunje znane po vsej državi, kakor tudi v inozemstvu. Pa boš vprašali za kaj?

Pri nas bivajo oziroma so na letovanju odlične osebnosti: gg. dr. Krek, minister in Cvetkovič, ban dr. Natlačen s svojo rodbino, nemški poslanec von Herren. Poleg označenih visokih gostov bivajo pri nas še drugi odlični gostje, to je spremstvo ministrov in mnogi inozemci kot n. pr. nemški pisatelj Heymann, kateri izrablja naš podplaninski mir za pisanje knjig. Vsi gostje so zelo zadovoljni.

Iz Blede pa drže vsak dan k nam avtomobili z diplomatskimi značkami na obiske k visokim gostom. Obiskujejo označene gg. ministre ministrski predsednik dr. Stojadinovič, razni tuji diplomati in druge osebnosti. Preko prelaza Ljubelja hite avtomobili iz skoraj vseh evropskih držav, katerim cilj je Bled, ki je letos prenapolnjen. — Gostje morajo spati po kopalnicah.

V Begunjah biva okrog 200 gostov, ki uživajo mir in planinski čisti zrak.

Begunje imajo krasno lego pod Karavankami, leže 600 m nad morjem in nudijo tučju priliko za kratke in daljše ture na Karavanke. Begunjska vaba s svojo divno alpsko floro. Kdor se hoče navžiti zraka, miru in zdravja, naj pride v Begunje in ne bo mu žal, kakor ni žal celo takim razvajenim gostom, kakor so letos tu.

Še tretjemu morilcu na sledu

Maribor, 7. avgusta.

Zverinski roparski umor upokojenega finančnega stražnika Strajnska v Mejni ulici v Mariboru je prišel nekoliko v pozabo, čim je javnost doznala, da sta roparska zločinca Kolar in Stern v Avstriji aretirana. Oba se sedaj nahajata v zaporih okroglega sodišča v Leobnu ter čakata, da bodo urejene vse formalnosti glede prevoza v Jugoslavijo in izročitve okrognemu sodišču mariborskemu, kjer ju čaka zaslišena kazen. Bila sta v Avstriji opetovano zaslišana, njuno priznanje pa je spravilo na dan še neke zanimive okolnosti, ki bodo usodopolne še za neko tretjo osebo. Kolar in Stern sta namreč povedala, da je neki tretji napravil načrte za oropanje Strajnske ter ju ragovoril, da sta te načrte izvedla. Tudi ta oseba je po umoru izginila. Policijski aparat je sedaj vnovič na delu, da tretjega osumljenca izsledi.

Motorne dirke Maribor-Kamnica-Maribor

Maribor, 7. avgusta.

Jutri popoldne bo Maribor pozorišče velikih in zanimivih motornih dirk, ki se bodo vršile na progi Maribor-Kamnica-Maribor. Krožno progo morajo motociklisti prevoziti desetkrat. Proga je ena najlepših, kar jih poznamo v mariborski okolici. Vodi po hudih strminah, ostrin ovinkih, skozi vas in skozi mestne ulice, tako da zahteva od vozača vrhunec spretnosti in drznosti, pa tudi veliko previdnosti, če hoče za zdravo kožo voziti skozi cilj. Nevarne točke so zlasti v Kamnici na prvem ovinku ter na obeh strminah Koroške ceste in pa seveda na ostrih zavojih mestnih ulic. Med tekmovalci in med občinstvom vlada za tekme veliko zanimanje. Prijavljenih je do sedaj 38 vozačev, med njimi veliko število znanih tekmovalcev iz Avstrije. Tekme se pričnejo ob 15. Da ne pride do nevarnih trenj, bo cela proga zaprta za vse ostali promet v času od pol 15 do 16. Zaprte bodo sledeče ceste in ulice: od križišča Koroške in Kamniške ter Vrbanove (start in cilj) po Kamniškem dvoredu do Kamnice in nazaj po Koroški cesti, Koserjevi, Smetanovi, Tomanovi, Medvedovi in Turnarjevi ulici. Posetniki kopališča na Mariborskem otoku si bodo morali v omenjenem času poskrbeti kako drugo pot za dohod v kopališče. Najprimernejše je, če gredo po studenski strani do broda ter s brodom v kopališče. Tudi mestni avtobusi bodo za časa dirk vozili v kopališče po studenski strani do broda. Vozna cena pa bo ista, kakor za vožnjo po Koroški cesti. Gledeali, ki bodo zasledovali dirke, bodo imeli dovolj lepih razgledov na vseh odredbah rediteljev, ki jih bo vzdolž ceste proge 60.

Drava izroča žrtve

Maribor, 7. avgusta.

Pri Sv. Marku niže Ptuj je naplavila Drava truplo tiskarniške vlagalke Ane Szilagi, ki je pred nekaj tedni skočila z dravske brvi v reko ter vtonila. Izvršila je samomor baje zaradi nesrečne ljubezni. Truplo so prepoznali njeni sorodniki, ki so jih poklicali k Sv. Marku. — V Sribovcu pri Varaždinu pa je Drava naplavila truplo brodarja Josipa Čaple iz Jelovca, ki se je smrtno ponesrečil 28. maja, ko je Drava odtrgala brod.

Ljudsko štetje v Studencih

Maribor, 7. avgusta.

Studenci pri Mariboru spadajo med največje občine v Sloveniji. Po številu prebivalstva so na prvem mestu. Do sedaj pa Studenci nikoli niso prav vedeli, koliko jih v resnici je. Število prebivalstva se neprestano menja v naraščajoči, prijavi predpisi pa niso tako strogi, kakor v mestu. Letos pa je občina sklenila, da izvede točen popis vsega svojega prebivalstva. Te dni dobivajo vsi hišni posetniki posebne popisne pole, ki jih morajo točno izpolniti s stanjem od 15. t. m. ter jih do tega dne oddati v občinski pisarni. Važno je tudi, da točno izpišejo vsa imena. Na podlagi tega popisa se bo namreč napravil tudi nov volilni imenik, da bodo enkrat prenehale večne tozadnevne reklamacije. Istočasno se bo na podlagi popisa tudi izpolnila domovinska matica, vojaška evidenca in pasji katalster.

Šahovski dvoboj Maribor-Gradec

Maribor, 7. avgusta.

Maribor bo jutri pozorišče zanimive šahovske prireditve. Mariborski šahovski klub je v okviru Mariborskega tedna organiziral šahovski dvoboj Maribor : Gradec. Dosedaj so se vršile že srečanja med mariborskimi in graškimi šahovskimi klubi, medmestne reprezentance pa se še niso spoprijele. Ker razpolaga Gradec z zelo močnimi šahovskimi prvaki, bo tekma za Maribor velikega pomena. Tekma bo trajala predpolne od 9 do 13 popoldne pa od 14.30 do 16.30. Vsi se v spodnji kazinski dvorani. Mariborčani bodo sestavili svoje moštvo tik pred tekmo iz naslednjih igralcev, ki se morajo pred tekmo v času od pol do trideset na 9 javiti v igralni dvorani. Od Mariborskega šahovskega kluba: prof. Stupan, Poljanec, Kramer, Konič, Kukovec, Ostaneč, Bien, Lobkov, ing. Zabkar, Stojšek, Ostapovič, Golec, dr. Daneu, Merlak, Suštar, Banič, Koser. Od UJBZ: Savli, Lukež Jordan, Gobec, Kuster. Od SK Železnikarja: Babič, Albanež, Golež, Fischer, Knecht, Eferl, Vidovič. Od SK Slavije: Kobljer, Trstenjak. Na prvi deski bo igral za Maribor naš velemojster Vasa Pirc.

Gradčani so prijavi naslednje moštvo: A. Baugartner, R. Baumgartner, Fink, dr. Harstein, g. spa Harstein, Krassnig, dr. Lauffer, R. Müller, Paierl, Pelzer, Resch, Reiber, Schatzl, Schenkirzik, Scherbaum, Schimpl, Seidl, dr. Stein, A. Winkler, W. Winkler, Zscheck. Zanimivo je, da je med prijavljenimi tudi dama, ki baje zelo dobro igra šah. Za tekmo vlada v mariborskih in graških šahovskih krogih veliko zanimanje.

Strah konjskih repov

Maribor, 7. avgusta.

Orožniki zasledujejo v mariborski okolici čudnega tatu, ki je postal pravi strah lastnikov konj, prav za prav pa konj samih. Možakar namreč krade konjem repe, košate repe. V noči od 14. julija je porezal repe konjema posestnika Peržičke v Zg. Jakobskem dolu. V noči od 24. julija je zadel ista usoda par konj posestnika Franca Šumana v Slatinskem dolu, isto noč tudi konje posestnika Gruberja v Jakobskem dolu. V noči od 30. julija se je spril nad par konj posestnice Josipine Bračko v Dragučevci ter ju oropal njunega okrasa, v noči od 5. avgusta je prerezal repe konjema posestnika Škofa v Ruperčah in v istem kraju še v noči konjema posestnika Pavla Arnuša. Vsa lastniki konj cenijo škodo na 500 do 600 Din. Možakar reže repe čisto pri korenu, tako, da se bodo težko obrastli. Konjski repi se dajo zlahka spraviti v denar, pa je na delu gotovo tak tat, ki jih potem prodaja.

Naročajte „Slov. dom“!

Stanje delavcev v Hrastniku je nevzdržno

Hrastnik, 8. avgusta.

Ze pri zadnji rudarski stavki v Hrastniku, je bilo delavstvo na tem, da se kolektivna pogodba razveljavi in sestavi novo. Dosedanja pogodba je bila nekako nerazumljiva. Zastopniki podjetja so tolačili po svoje, delavstvo zopet drugače, in zaradi tega ni bilo sporazuma med zastopniki podjetja in med delavstvom. Sploh je bilo v našem revirju več točk, ki so bile pa v drugih revirjih bolj upoštevane. Seveda je bila to krivda na obratovodjih z ene in z druge pa tudi od delavstva samega. Kadar je n. pr. zaslužil kopač manj kot minimalno plačo, se je samega sebe sramoval, niti svojemu sodelavcu ni povedal, kako se je zgodilo z njim, čeprav je dobro vedel, da je krivavo zaslužil te bore pare. Kadar je pa interveniral pri obratovodjih, ni imel mnogo uspeha. Kajti ta ee je postavil na stališče, da če mu delavec dokaže vzrok, kaj je bil vzrok, da ni zaslužil omenjene plače, se mu doda. Delavec je navedel več takšnih vzrokov, toda pri njih ni bil noben opravičen. Delavcem je bilo tega vsega že čez glavo, najprej garati, potem pa še prositi za zasluženo plačo. Pri nas v Hrastniku se je dogajalo že pred dolgimi leti, da delavec ni prišel do svoje omenjene plače. Se v prejšnjih letih, ko so imeli rudarji še draginski doklade, niso dobili draginskih doklad, če niso prišli pri akordnem delu do minimalne plače. — Delavstvo pa tudi dobro ve, od katere strani je vse to prihajalo. Sedaj so delavski zastopniki opovedali kolektivno pogodbo s trimesečnim odkom. Stanje rudarjev se bo moralo zboljšati, ker je dosedanje nevzdržno. Če bi šlo to tako naprej, je veliko vprašanje, kaj bo z našo mladino. Zasluzka ni, kadar se praznuje, ni nič, kadar se pa dela, je pa mal zaslužek. Jesti je treba vsak dan,

kako žalostno je, da zdrav in močan, delazmožen človek ne zasluži toliko, da bi mogel preživeti svojo družino. — Gospoda se zabava po raznih barih in kopališčih, delavec pa niti za vsakdanjo potrebo nima. Če bo šlo tako naprej, bomo sčasoma vsi postali — tuberkulozni, če ravno so vse povsod ustanovljene protituberkulozne lige. Tudi pri nas v Hrastniku imamo takšno ustanovo, pa delavstvo nima prav nič od nje. Če se hoče takšna ustanova uveljaviti in res funkcionirati, je treba pričeti čisto od druge strani. Tuberkuloza se mora pobijati od spodaj navzgor, ne obratno. Ne zadoštuje, če je protituberkulozna liga samo ustanovljena. Zaradi tega še vseeno lahko tuberkuloza razsaja naprej in uničuje mladino — vidimo kakšno nehišnja vlada tu. Tekom nekaj dni bi se imela muditi v našem rudniku komisija od rudarskega glavarstva. Biti bi morala tu takoj po rudarski stavki, ker pa je bil obratovodja na dopustu — na morju — je bila komisija odložena na poznejši čas. Zdaj je pa obratovodja že doma. Obvestil je že delavske zastopnike v tej zadevi in prošil omenjeno zastopstvo, naj predloži njemu pritožbo. Delavsko zastopstvo pa tega ni storilo, pač pa bo to napravilo, kadar bo komisija tukaj. Delavstvo apelira na rudarsko glavarstvo in na delavske zastopnike, naj se ukinejo tisti podpisi, katere je moralo delavstvo pod pritiskom dati omenjenemu obratovodji. Da je delavec moral podpisati nek zapisnik, k temu je bil prisiljen, drugače mu je bilo ogrožena eksistenca z raznimi posledicami. Kaj takšnega, kar je bilo tukaj, ee ni dogajalo pri nobenem rudniku Trboveljske premogokopne družbe. Kakor pri zasekovalcih se je morala tudi večkrat plačati kakšna odškodnina, čeprav brez krivde. Enako so prizadeali tudi vodje pri motorjih.

Rekordi padajo tudi drugje

Saarbrücken, 7. avgusta. o. Kljub temu, da je pozornost vsega športnega sveta obrnjena v Berlin, pa se dogajajo pomembne športne stvari tudi drugje. Včeraj se je v Saarbrückenu vršila lahkoatletika prireditve, pri kateri je nemški atlet Lampert potolkel dosedanj olimpijski in svetovni rekord v metanju diska s tem, da je zagnal disk 53.48 m daleč. Prav včeraj je ameriški olimpijski borilec Carpenter dosegel nov olimpijski rekord s 50.48 m; Lampert je rekord izboljšal za cele 3 metre. Lampert ni član nemškega olimpijskega moštva, kar bi nemški lahkoatletski zvezi zdaj prizadevalo sive lase, saj bi bil odnesel s tem rezultatom na olimpijskih igrah še eno zlato kolajno za Nemčijo, katere so — kakor drugim neamerikanskim narodom — olimpijske kolajne kaj redko sejane.

Slovenska krajina

Prekmursko/muzejsko društvo. Lansko leto se je na pobudo agilnega domačega kulturnega delavca prof. Vilka Novaka ustanovilo v M. Soboti »Prekmursko muzejsko društvo«, katerega namen je proučevati prekmursko preteklost. Društvo se posebno vneto loži proučevanju Slovenske krajine v zgodovinsko-kulturnem ter etnografskem pogledu. Predsednik društva je prof. Vilko Novak. Pred nekaj dnevi je imelo »Prekmursko muzejsko društvo« sesanek v Crensovcih, na katerem se je sklenilo, da društvo priredi 18. avgusta ogled starinske cerkve v Turnišču, ki je najbolj zanimiva v vsej Sloveniji, po svoji arhitekturi; posebno pa po svojem slikarskem okrasu. (Glej članek Fr. Stelčiča: »Umetnost v Slov. krajini« v zborniku Slovenska krajina.) Obenem se je sklenilo na sestanku, da se bo drugo leto obhajala 200-letnica rojstva prekmurskega katoliškega pisatelja Mikloša Kužmice ter 80-letnica rojstva prekmurskega buditelja ter kulturnega delavca kanonika in župnika dr. Franca Ivanocija.

Slovensko katoliško akademsko društvo »Zavednost«, v katerem so vključeni vsi katoliško-slovenski prekmurski akademiki in bogoslovci, ima 11. avgusta svoj XII. redni občni zbor v M. Soboti, in sicer v dijaškem zavodu v Martinišču.

Zivahno gibanje za občinske volitve v Slov. krajini. Ker se bližajo občinske volitve, katere bodo po vsej državi v jeseni, postaja zanimanje za nje vedno večje. Posebno agenci dr. Mačka hodijo po Slov. krajini ter lovijo naše slovensko ljudstvo s praznimi obljubami. Toda naše ljudstvo dobro pozna te agente ter njihov program, katerega jim razlagajo, zato jim noče verjeti ničesar in se zmeraj z večjim zaupanjem zbina okoli slovenskega voditelja dr. Korošca, posebno po političnem shodu ministra dr. Kreka, ki ga je imel pred 14 dnevi v M. Soboti in Lendavi. Zato je tudi zanimiva izjava podpisane, katere so pri nesle »Novine« 9. avgusta in ki se glasi: Izjavljam, da mi je žal, da sem lansko leto volil Slaviceka na listi dr. Mačka. Zapeljali so me ljudje, ki bi mi morali kot mlademu človeku pokazati pravo pot. Sedaj, ko sem slišal besede g. ministra dr. Kreka, so se mi odprle oči in sem odločen pritišat g. dr. Korošca in njegove slovenske politike. — Rihlop Stefan, Renkovič št. 82.

Šoštanj

Do stavke bi bilo skoraj prišlo pred dnevi pri gradnji ceste Šoštanj-St. Vid-Crna, ker delavci niso dobili za junij plače. K sreči pa je dan pred napovedano stavko prispel denar, da je gradbeno vodstvo moglo razdeliti mezde, nakar je delavstvo opustilo namero.

Sprememba posesti. Vidrihovo hišo na kralja Petra trgu je kupil g. Anton Movh, poslovodja tukajšnje »Baline podružnice. Govori se pa, da stoji za kupnjo sam Bata, ki namerava hišo preurediti v poslovne lokale svoje podružnice.

Gibanje med obrtniki. Za ozemlje šoštanjskih obrtniških združenj je po njihovih pravilih odrejen sodni okraj Šoštanj, v katerega spada tudi občina Šmartno ob Paki. Obrtniki te občine so bili zato vključeni v tukajšnje združenjih. Sedaj jih je pa zbornica za TOI izločila iz šoštanjskih združenj in jih priključila k Skupnemu združenju v Mozirju z razlogom, da Šmartno ob Paki spada v sodni okraj Gornji grad, ne pa v okraj Šoštanj. Proti tej zmotni trditvi in odločbi zbornice so obrtniki iz Šmartna in šoštanjstva združenja vložili pritožbo na bansko upravo in jo prosili, da odločbo razveljavi. Obrtniki iz Šmartna navajajo v svoji spomenici, da so v vsakem oziru bolj povezani na Šoštanj, saj spadajo tudi pod šoštanjško sodišče, davčno upravo, oddelek finančne kontrole itd., dočim jih z Mozirjem ne vežejo skoro nobeni politično-upravni in gospodarski stiki. Poleg tega so tudi prometne zveze s Šoštanjem neprimerno ugodnejše in cenejše kot z Mozirjem. Slična spomenica je bila poslana tudi zbornici za TOI. — Med združenji obrtnikov lesnih, kovinar-

Zopet žrtev Save

Ljubljana, 8. avg.

Sinoči se je raznesla po Ljubljani vest, da je padla nova žrtev Save. Kmalu se je vedelo, da je to Stane Brumec, sinko upokojenega železničarja. Kopalci v bližini Črnuče so opazili, kako se fant potaplja, takoj so priplavali najpogumnejši ter ga izvlekli iz vode. Začeli so z umetnim dihanjem spravljati fanta k zavesti. Res je pokazal neke znake življenja, zato so ljudje alarmirali reševalce, ki so dečka takoj naložili v avtomobil ter ga odpeljali v mesto, da ga oddajo v bolnišnico. Vmes so tudi v avtomobilu neprestano nadaljevali s poizkusi umetnega dihanja. A vsi naporji so ostali zaman: fant je med vožnjo umrl.

Truplo se prepeljalo najprej v garažo Mestnega doma, nato pa — ko je to odredila komisija — v mrtvašnico.

Dravsko polje

Zopet velik požar na Drav. polju. Pretekli torek okoli pol ene ure, ko je bilo ljudstvo v globokem spanju, se je zopet zasvetovalo nebo nad vasjo Zg. Jablane pri Cirkovcih. Goreti so začela gospodarska poslopja poselnice Terezije Beranič ogenj pa se je razširil še na gospodarske in stanovanjske poslopje poselnice Jožeta Horvata. Vžg. navedena poslopja so zgorela do tal. Gasilcem iz Cirkovcev se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil na celo vas. Požar so omejili in ogenj pogasili. Škoda pri Tereziji Beranič znaša okrog 30.000 Din, pri Jožetu Horvatu pa 50.000 Din. Tudi prevzličarici Mariji Medved, ki je stanovala pri Horvatu, je zgorelo vse borno njeno imetje in znaša škoda pri njej okrog 3000 Din. Vzrok požara še ni dognan. Značilno pa je, da je bil na skednjih omenjenih poselnikov podtaknjen že novembra 1933 in oktobra 1934, k sreči pa so vsakokrat izbruh požara pravočasno preprečili.

Smrtna nesreča. Smrtno se je ponesrečil Leopold Marček, posestnik v Vintarovičih pri Sv. Urbanu. Spelzal je na hlev, kjer je nameraval prenočiti, pri tem pa se mu je spodrsnilo in je padel v globoko na glavo tako nesrečno, da si je razbil lobanjo in je nekaj ur pozneje izdihnil.

Tolovajski napad na policijskega stražnika. Kakor smo že poročali, so izvršili trije brezposelni postopaki tolovajski napad na policijskega stražnika Leopolda Pestotnika v sredi mesta Ptuj. Napad je bil izvršen ob priliki, ko je Pestotnik hotel tri postopake legitimirati in jih povabil na stražnico, da jih prelistirajo. V odgovor pa so Pestotnika dejansko napadli in ga obklati, da je obležal v mlaki krvi. In njegova duhaprisotnost ga je rešila gotove smrti na ta način, da je v mlaki krvi ležal združil vse moči in prijel za revolver, ki so mu ga tolovaji hoteli iztrgati ter oddal dva strela. Strela so privabili ljudi, tolovaje pa prepodili. Mestna policija v Ptuj je takoj telefoničnim putem obvestila mariborsko policijo, ker se je domnevalo, da so napadniki pobegli in so na potu proti Mariboru. In res je bila ta domneva pravilna, kajti že naslednji dan je mariborska policija po opisu izsledila storilce v trenutku, ko so pohajkovali po mariborskih ulicah. Ker je bil zločin izvršen v področju ptujkega sodišča, so vse tri prepeljali iz Maribora v Ptuj. Močno vkljenene so gnali od kolodvoza po ptujskih ulicah v zapore ptujске policije. Prebivalstvo se je v gručah zbiralo in javno grajalo osudni čin teh nepridiprav. Storilci dejanje priznajo in se vedejo pri tem kod propalice. Po zaslišanju na policiji pa jih bodo izročili okr. sodišču v Ptuj.

Slovita Vienna v Ljubljani

Jutri ob 17.30 nastopi v Ljubljani Vienna, drugoplasirani klub Dunaja v svoji najmočnejši postavi, in sicer: Havlicek, Schmauss, Kaller, Machu, Barryl, Erdl, Holec, Gschweidl, Fischer, Polak, Karler.

Ljubljana bo poslavila v boj malo spremenjeno moštvo od onega, ki je nastopilo proti Admiru. To je zadnji poizkus trenerja z igralci, nakar bo določil skupino, ki nas bo zastopala v državnem prvenstvu.

Ob 16 uri bo odigral trboveljski prvak SK Amater predtekmo z drugim moštvom Ljubljane. Opozarjajo se kolesarji in imetniki brezplačnih vstopnic, da je za njih vhod pri vratih za tribuno.

Predprodaja vstopnic za tekmo se vrši danes pri blagajni kavarne »Evropa« in v trgovini Rokavičar (Prešernova ulica).

skih in sorodnih strok ter med obrtniki mlinarske stroke se je pričelo živahno gibanje za spojitve teh dveh združenj. Tozadveni predlogi so bili že odposlani na merodajna mesta.

Poročila sta se g. inž. Ivan Klopčič, inženjer v Woschnaggovi tovarni, in gdč. Ela Eder.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 8. avgusta: Ciriak in T.
Jutri, nedelja, 9. avgusta: Roman.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste.

Avtoizlet: 5.—9. septembra na Dunajski velesejem, 6.—8. septembra v Benetke in Padovo. Prijave: Izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45.

Rokodelski oder priredi v nedeljo, 9. avgusta, ob 8 zvečer na vrtu Rokodelskega doma veseligr Res lušno je tam na deželici. Igra, ki je za vrtno prireditev na novo predelana, je v režiji g. J. Novaka. Ker je zanimanje za vrtno predstavo izredno veliko, vabimo občinstvo, da si nabavi vstopnice v predprodaji, ki bo danes, v soboto 8. avgusta, od 6.—8. ure zvečer in v nedeljo 9. avgusta od 10.—12. ure dop. v društveni pisarni, Komenskega ulica 12, I. nad.

Veseloigra »Pri belem konjičku« na prostem na prostoru obširnega dvorišča »Prosvetnega doma« v Trnovem, v Korunovi ulici 14, pred naravnimi kulisami, z velikim številom igralcev ter ob sodelovanju višje godbe bo v nedeljo, 9. avgusta, ob 20 uri vprizorilo »Prosvetno društvo Trnov«. Od pol 20 do pričetka predstave koncert višje godbe in med prvim in drugim odmorom. Vljudno vabimo vse prijatelje lepe igre k tej veseli in zanimivi poletni prireditvi. Predprodaja vstopnic v soboto od 19 do 20 in v nedeljo od 10 do 12 dop.

Promenadni koncert. Tujskoprometni svet za Ljubljano priredi v soboto, dne 8. avgusta, ob 20 promenadni koncert pred šentpetrsko cerkvijo. Spored izvaja godba Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloga« pod vodstvom g. kapelnika Julija Bučarja.

SK Sparta. Danes ob 20 članski sestanek v restavraciji Derenda (Mrak) na Rimski cesti. Udeležba obvezna. Važno radi predstoječe tekme.

Železniške legitimacije upokoencev. Društvo orožniških upokoencev za Jugoslavijo v Ljubljani izpolnjuje svoje v tem listu dne 23. julija razglašeno pojasnilo glede železniških legitimacij sledeče: Hecker upokoencev, ki imajo po razglašeni navodilih pravico do legitimacije, morajo predložiti potrdilo davčne uprave, koliko imajo lastnih dohodkov. V uredbi omenjeno potrdilo občine velja namreč samo za kraj, kjer opravljajo še občinsko službo danih krajev. Ta potrdila so lahko tudi v obliki ubožnih listov, ki so od davčne uprave potrjeni. Vse zakonske žene upokoencev, ki žive z možem skupno, imajo pravico do legitimacije, čeprav imajo lastni dohodek ali obrt. Sedanja legitimacija nima namreč z draginskiimi dokladi nikake zveze. Kar se tiče v danem pojasnilu omenjenih 24 voženj, je treba pripomniti sledeče: Glede na dosedanje ugodnosti so se besedilu uredbe prevladovali mislile, da je dovoljeno 24 povratnih voženj. Železniško ravnanjstvo v Belgradu je pa izdalo vložke, na podlagi katerih vsak lahko kupi 24 listov pri blagajni, to je torej 12 povratnih voženj. Toliko prizadetim v vednost.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 8. avgusta: 12. Plošča za ploščo, pisana z glasbenimi pesmi, v godbi za ples 12.45 Poročila, vreme 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Plošča za ploščo, pisana z glasbenimi pesmi, v godbi za ples 14.55 Vreme 15.00 Preno iz Salzburga: Mojstri pevci (opera). V odmoru ob 18.30 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. V odmoru ob 19.55 Glasbeno predavanje 22.25 Čas, vreme, poročila, spored 22.40 Valčki in polke na ploščah.

Drugi programi

Sobota, 8. avgusta: Belgrad 11. 17.00 Preno iz Solnograda: Wagnerjeva opera »Mojstri pevci« nürnberška 22.25 Reportaža z berlinske olimpijade 22.40 Preno z kavarnе — Belgrad 11. 20.00 Glasovi iz Samandije (Jelič) — Zagreb: 17.00 Preno iz Solnograda — Dunaj: 17.05 Preno Wagnerjeve opere »Mojstri pevci« iz Solnograda 23.20 Plesna glasba — Budimpešta: 17.05 Solnograd 23.15 Jazz — Trst-Milan: 20.40 Tri glasbene komedije — Rim-Bari: 16.40 Vokalni koncert 20.40 Igra 21.30 Simfonični koncert — Praga: 17.05 Solnograd 21.20 Violina 22.15 Plošča 22.30 Plesna glasba — Varšava: 20.15 Za Poljake v tujini 21.00 Klavir 22.35 Plesna glasba — Berlin: 20.20 Lalka in plesna glasba

Maribor

Prihodnji tržni dan se vrši zaradi praznika namesto v soboto, že prihodnji petek, dne 14. avgusta t. l.

Vstopnice za »Slehnika«, ki se vprizori dre- vi in jutri popoldne v Ljudskem vrtu, dobite še danes popoldne v predprodaji v knjigarni Ciri-love tiskarne.

Kostanjevci, ki želijo letošnjo jesen peči ko- stanj, naj se javijo v času od 10. do 20. t. m. pri mestnem tržnem nadzorstvu. Zglasijo naj se samo oni, ki že imajo tozadevno obrt.

Prodajalec sadja in grozdja na trgu morajo imeti uradno potrdilo svoje domovinske občine, da so lastniki vinograde ali sadovnjaka ter da prodajajo svoj pridelek.

Ptuj

V Ptuj se mudi slavni slovenski znanstvenik dr. Oto Berkovec, ki se predvsem živo zanima za naše Halozce in ptujsko okolico.

Po Halozah je tudi letos precej letoviščarjev, ki prihajajo povetno iz Avstrije in Nemčije. V penzionu »Kastner« v Halozah je na letovišču 25 oseb.

Znani »Ožboltov semen« je bil letos kaj slabo obiskan. Nekoliko je motilo obisk slabo in eme- ravo vreme, pa tudi pomanjkanje denarja se je kaj močno poznalo. Po večini so ljudje le po- vpraševali — kupovali so bolj malo.

Prostovoljna gasilska četa v Moškanjcih bo 15. t. m. proslavljala svojo tridesetletnico. Ob tej priliki bodo blagoslovili lep, nov stolp za sušenje cevi in eventualno požarno stražo. Pridni gasilski četi k jubileju iskreno čestitamo.

Vsi, ki trpite na kurjih očesih

pridite, da Vam jih s koreninico in brez bolečin odstranimo. Takoj Vam bo odleglo. Zopet boste prijetno razpoloženi za vsako delo. Sprejemne ure ob delavnikih od 7.30 do 18.30, ob nedeljah od 7.30 do 12. ure. V KOPALISCU HOTELA »SLON«, FRANČISKANSKA ULICA 3.

Slovensko zemljo Slovincem!

Kočevje, 7. avgusta.

Lep pogreb je imel rajni slovenski borec gosp. Jožef Beljan. Poleg zastopnika Prosvetnega dru- štva so se od njega poslovili tudi drugi, katerih somišljeniki so pred kratkim očrnil pokojnikovega sina, da ni dobil službe, za politično nezanes- ljivega, ker se drži istih načel kot njegov oče. Po- sebnost pozornost pa je pokazal resni prosvetni referent in šolski nadzornik Betriani, ki ni splošni cerkvenih predpisov o govoru pri krsti. Pogrebu, kar sta storila oba ostala govornika, tudi zastop- nik Sokola. Seveda se je potem morala med nje- govim govorom duhovščina umakniti.

Več slovenskega občevanja s slovenskim de- lavstvom bi želeli v obeh tukajšnjih tekstilnih to- varnah. Sicer zelo dvomimo, da bi bila res po- trebna taka grmada tujih, večinoma češko-nemških uslužbencev; zahtevamo pa vsaj to, da vsi ti go- spodje govore na slovenskih tleh slovensko. — Od obeh tovarnov bi tudi želeli, da bi bolj upoštevali socialni položaj ljudi pri sprejemanju v službo. Danes je slovenski delavec, ki nima pedij zemlje, brez posla in zlasti pozimi strada; sinovi in hčere kočevskih celozemljakov in dvozemljakov, ki jim zemlja leži neobdelana v puščo, pa delajo v to- varnah. O vzrokih se govori različno, nobeden pa ne opravičuje sedanjega stanja.

Celo cerkvenik mora biti pri nas češki Neme- ec. Od banske uprave želimo, da bi enkrat nekoliko prereševala vse tuje državljanke na Kočevskem in vsaj malo nadzorovala tudi, kakšno mišljenje ima-

jo o naši državi. Mislimo, da res ni v državnem interesu, da se na kočevski »tok« umetno uvaža »nemška rasa«, saj sta to dovolj dolgo delala Av- strija in Auersperg.

Pritožit se je prišel voditelj vaškega Kultur- bunda na Dol. Brigi Urbiha Anton k sreskemu cestnemu odboru, češ, da njega in še 8 drugih no- čajo sprejeti v delo k cesti Borovce—Inlauf in da delajo tam večinoma Slovenci. G. Urbiha (čigar oče je doma z Blok) in vseh 8 njegovih tovarišev Kulturbundovcev (večinoma slovenske krvi) ve, da so Slovenci po vsem Kočevskem najrevnejši sloj prebivalstva, medtem ko so letos prinesli Kul- turbundovci — krošnjariji (v Nemčijo sme samo član Kulturbunda!) po 20 do 70 tisoč dinarjev iz Nemčije. Toda taktika Kočevjarjev je, da se proti Slovincem vpije, kadar se jim daje samo njihova pravica.

Listek raznašamo po šolah (v Nemčiji), na katerih je pisano, kako se godi Nemcem v Jugosla- viji, je izjavil neki krošnjari, ki se je letos vrnil iz Nemčije, na vprašanje, kaj tam delajo. Krošnjari- jo itak zelo malo in denar se jim zbere na drug način. Časa za šolanje in agitacijo je torej dovolj.

Hitler ima dovolj denarja za slovenska pose- stva, če jih hočejo Kočevjarji nakupiti, je izjavil neki krošnjari, ki je ozmerjal rojakinjo, ki bi ho- tela prodati posestvo tudi Slovincem, kar je par let sem od nekd prepovedano. Zato so tudi pred kratkim v okolici Kočevja zadnji trenutek pre- prečili, da ni prišlo dvoje posestev v slovenske roke.

Zakaj je delavstvo odpovedalo kolektivno pogodbo TPD

Trbovlje, 5. avgusta.

Vsej slovenski javnosti je dobro znano, da so rudarji pri TPD oni, ki z dneva v dan prosjajo po deželi in mestih. Znano je vsakemu, da so ru- darski delavci morali pred kratkim v rudniku v Hrašniku stopiti v stavko prav radi tega, ker druž- ba ni hotela izplačevati onih mezd, katere so do- ločene po sedanjih pogodbah. Znano je tudi, da je moralo delavsko zastopstvo 3. decembra 1935 na podlagi sedanje pogodbe odločno zahtevati, da se rudarji ne premeščajo z višje kategorije v nižjo, kar je družba samovoljno uvajala prav v vseh ru- dnikih. Da pa bo javnost še točneje informirana, se čutimo dolžne v obrambo zakonitih in človeških pravic povedati ono, kar so rudarji že vsa leta molčali, molčali radi tega, ker so upali, da bo družba vsaj nekaj upoštevala in od svojega vsako- letnega dobička odstopila tem, kateri so ji to bo- gastvo skupaj znosili.

Kljub vednim intervencijam predstavnikov de- lavstva je družba trdovratno odgovarjala, da dela z vednimi izgubami in grozila z ustavitvijo go- tovih obratov. Še več, kršila je periodo za periodo obstoječo kolektivno pogodbo, kakor da bi hotela nalašč škovati delavstvo, da se postavi v bran. De- lavstvo je dolgo čakalo, kdaj bo tega konec. Ko pa je družba že hotela, da ji delavstvo dela popolnoma zastoji, je uvedla neznošno šikaniranje nad temi lastnimi rudarji, uvedla protipostavne kazni, kršila vsa določila službenega reda, Bratovske skladnice, rudarskega zakona z eno besedo, za njo ne eksis- tira nobena delavska zakonodaja več. Delavstvo je moralo vendar reči, tako naprej pa ne več.

Ce pomislimo, da družba obratuje le 12 de- lavnikov mesečno in da delavec zasluži cel mesec le 444 din, od tega odtegljaj socialnih dajatev 120 dinarjev, je njegova čista plača na mesec 324 din in da je na 24 delavnikov dnevno le 13.50 din ali računano na mesec za preživljanje dnevno le 10.50 dinarjev s pet- do osemčlansko družino, mora de- lavec in njegova družina hirati in od gladi umreti. TPD je pa poleg vsega tega še delavstvo mnogo- krat za malenkost kaznovala in brezpravno šika- nirala, črtala jim zaslužke v akordu, ni plačevala raznih zadržkov, ni upoštevala mokrih in vročih delavskih krajev, ne dolgih voženj, črtala naložene vozčke in sploh vse, kar je delavcu zmanjševalo zaslužek.

Owens zmaga v tretjič:

V Berlinu vodi Amerika!

Kljub hladnemu vremenu padajo olimpijski rekordi

Berlin, 5. avgusta.

Že peti dan gori ob maratonskih vratih olim- pijski ogenj. Manjka še pol ure do pričetka tekmo- vanja, vendar je stadion tudi danes že »edaj po- polnoma zaseden. Vse stopnice so razprodane! Ni- kdar se ni bilo toliko zanimanja za lahko atletiko, kakor letos v Berlinu. Morda bi prišlo v sta- dion še 100.000 gledalcev, če bi bilo prostora. Vstopnice morete dobiti le še pod roko. Tu pa tam naletite v mestu na človeka, ki si je pravčasno oskrbel par poceni vstopnic. Sedaj jih prodaja za deseterkratno ceno, zraven pa še pazi, da ga ne za- gleda oko policije.

Včeraj so dospeli v Berlin jugoslovanski Sokoli in veslači. Na kolodvoru so jih pričakovali pre- stavniki JOO in berlinska jugoslovanska kolonija. Nocoj bi morali imeti jugoslovanski Sokoli javen nastop v stadionu, vendar ga ne bo, ker so ga odpovedali.

Amerika vodi!

Po dosedanjih rezultatih, ki so bili doseženi v lahki atletiki in drugih sportih, vodi Amerika. Sle- deča tabela naj pokaže stanje. Poedine številke ka- žejo, koliko prvih, drugih, tretjih itd. mest so po- edine države do danes dosegle. 1. mesto pomeni vrednost 7 točk 2. 5. 3. 4. 4. 3. 5. 2 in 6. 1 mesto. Ker se je 6. mesto v skoku v višino delilo na štiri države, četrti mesto v skoku v daljino pa na dve državi, vidimo v tabeli tudi na drobno podel- jevanje točk.

Država	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Točke
Amerika	8	5	1	3	3	5	109
Nemčija	4	5	7	4	2	3	98%
Finska	3	2	3	2	—	1	49%
Svedska	1	1	2	—	—	2	22
Francija	2	1	—	—	—	—	19
Egipt	1	1	2	—	—	1	21
Japonska	—	—	1	2	3	2	17%
Poljska	—	2	1	1	—	—	17
Avstrija	—	1	—	3	—	1	15
Italija	1	1	—	1	—	—	14%
Madjarska	2	—	—	—	—	—	14
Kanada	—	2	1	—	—	—	14
Estonska	—	1	—	—	—	—	5
Cehoslovanska	—	1	—	—	—	—	4
Nizozemska	—	—	1	—	—	—	4
Turčija	—	—	1	—	—	—	4
Filipinska	—	—	1	—	—	—	4

Vsake intervencije še tako zakonite kršitve ni hotela družba upoštevati, marveč je grozila delav- stvu z odpusti in kaznjajo. Vse očigledne nezakoni-osti so delavstvo primorale, da je zahtevalo od svojih zaupnikov odpoved sedanje kolektivne po- godbe, ki ni že poleg dveh dogovorjenih zapisni- kov, podpisanih od TPD, prav nič veljala za de- lavstvo. Zahtevalo so pa odpoved tudi vse obsto- ječe rudarske organizacije, pri katerih so se člani stalno pritoževali nad neznošnim terorjem obra- tovodij in drugih. To je vzrok, da je delavstvo po- godbo odpovedalo s 1. avgustom, ki je veljavna še do 1. novembra t. l.

Javnosti je tudi znano, kake borbe je moralo delavstvo vstati v letu 1934 z dvema glavnima stavkama, da je vsaj 3 odstotke priborilo na plači, zgubilo pa je veliko množino premoga za lastno kurivo tako, da mora danes rudar, ki premore kopje, pozimi zmrzovati. Poleg vse izčrpanosti in obupa pa bo rudar pri sedanjem meznem gibanju pokazal, da hoče biti enakovreden delavec in enakovreden član človeške družbe. TPD bo delavstvo povedalo, da za njo tudi veljajo jugoslovanski za- koni, ne samo francoski.

Delavstvo nima namena s svojimi zahtevami pretiravati, hoče pa, da ga družba plača, kar pri svojem naporu in smrtonosnem delu zasluži. De- lavstvo hoče, da živi tudi njegova družina, noče pa, da bi njih sinovi in hčere po celi banovini in še dalje beračili. TPD se pa naj zaveda, da je v letu 1935 izmorgala s teh sestrskimi rudarji 12 mi- lijono čistega dobička, od katerega je odbila vse investicije. Delavstvu je pa v letu 1935 na vseh prejemkih izplačala le 10 milijonov, torej 2 milijona manj, kot je imela čistega dobička.

Vso slovensko javnost in vse oblasti pa rudar- sko delavstvo prosi, da storijo v zaščito 20.000 življenj ono, kar se stori mora za življenje člo- veka. Naj slovenska javnost spremlja s pravim so- čutjem svojega brata Slovence, naj oblast gleda na rudarja kot sodržavljanca in sočloveka, ki se bori le za golo življenje in nič druge. V tej borbi bodo sodelovali vse rudarske strokovne organizacije sku- pno v pravi in premišljeni harmoniji, da skupno gredo v boj za svoje članstvo in ostale. V vsem bomo pa javnost z našim listom sproti obveščali in tako tudi rudarje same.

Anglija	—	—	—	1	—	2
Luksemburška	—	—	—	1	—	2
Brazilijska	—	—	—	1	—	2
Argentinijska	—	—	—	—	1	1
Grčija	—	—	—	—	1	1

Medtem ko to poročam, prihaja v stadion Adolf Hitler. Nad časno tribuno se dvigajo olim- pijske in nemške zastave, stotisoč Nemcev pa živah- no pozdravlja svojega »Führerja« in drži desnico v pozdrav. Le redki smo, ki samo snamemo klobuke.

Po berlinski okolici se borijo sedaj pešci v hoji na 50 km. Potom telefona in zvočnika nas stalno obveščajo o stanju na progi. V areni se vrši tekmovalje v metanju diska, in izbirne tekme v teku žensk čez zapreke. Predtekme v metanju diska so se vršile že dopoldne. Minimum za finale je znašal 44 m, česar naša Kleut in Nerancić nista dosegli.

Danes se je vršilo poslednje predtekmovalje v teku na 200 m. V obeh predtekih sta zmagala črnca. Zanimivost in presenečenje je le v tem, da ima Ro- binson boljši čas od Owensa, katerega smatramo vsi za favorita na 200 m. Rezultati: 1. predtek: 1. Robinson (A) 21.1, 2. Orr (K) 21.3, 3. Beveren (Niz) 21.5. — II. predtek: 1. Owens (A) 21.3, 2. Osenderp (Niz) 21.5, 3. Hänni (Švica) 21.6 sek.

Predtekmovalja žensk v teku na 80 m čez za- preke so končane. Nastopila je tudi jugoslovanska Stefininijeva, ki pa je močno zaostala in izpadla. V semifinale pridejo same Američanke, Italijanke, An- gležinje in Nemke. Najboljši rezultat je dosegla Američanka Schaller 11.8 sek.

Pogled v stadion

Pravkar se zbiražo tekači čez zapreke na 110 m krog starta. V pisarnih dresih poskakujejo in gim- nastičirajo, zakaj danes je zopet, kljub temu, da nekoliko sije sonce, mrzlo. Včeraj radi mraza niti pisati nisem mogel sproti.

V metanju diska se je pravkar pomaknil olim- pijski rekord za važen mejnik naprej. Odslej se bo glasil 50 m in x cm. 28 let je rabil, da se je po- maknil od 40 na 50 m; koliko let bo poteklo, da se bo pomaknil od 50 na 60 m?!

Istoačasno se vrši v stadionu tudi skakanje v višino s palico. Začeli so pri 3.40 m, sedaj so na 3.85 m. Z lahkoto skačejo in ne podirajo, zakaj šele pri 4 m bo šlo zares skakači leže večinoma na tleh, toplo oblečeni v trenirke in zaviti v koce. Na- šega prot. Jaše Bakova ni več med njimi. Mini-

mum, katerega je bilo treba dokazati že dopoldne, je znašal 3.80 m...

Zivo je v areni; od časa do časa zavalovi tudi publika. 100 zastav visoko nad mravljiščem gledal- cev neumorno plapolja v vetru. Že peti dan pretresa ozračje ploskanje stotisočev, že peti dan žari olim- pijski ogenj... Zvižgi sodnikov in strel starterjev se mešajo z neumornimi objavami speakerjev. Ci- sto od blizu poslušam mehko ropotanje pisalnih strojev, ozračje diši po dobrih nemških cigareтах.

Sedaj se bo vršil šesti predtek čez zapreke. Zanimal nas bo, ker bo tekel tudi naš Ivanovič. Njegovi nasprotniki bodo Caldana (Italija), Limjan (Svedska), Watson (Avstralija) in White (Filipini). Če bo tretji, bo izpadel. In če ostane? Ni časa mi- sliti, že tečejo. Po startu je zadnji. Krasno se bori, razliko zmanjšuje, že je tretji, že se bori proti Iva- nianu Caldano za drugo mesto... in, če niso bile oči preveč optimistične, je bil drugi.

Naprej kajpada ne bo mogel, zakaj za semifinale jih je že 10, ki so tekli bolje od 15.1 sek.

Kakor rečeno: po zvočniku čujem, da je Iva- novič 2. ali 3., odločila bo fotografija. Prvi je bil Filipinec White 14.9, 2. ali 3. Ivanovič (Jugoslavija), odnosno Caldana (Italija). Čas 15.1 je prav dober. Zaenkrat torej še ne vemo, če bo prišel Ivanovič v semifinale. Na ogromni olimpijski tabli, kamor se pišejo imena uspešnih, berem prvič besedo »Jugo- slawien«. Bravo, Ivanovič!

Zvočnik nas poziva k počastitvi olimpijskih zmagovalcev. Na lesenem odru v areni stoje trije orjaki: Američanka Carpenter in Dunn ter Ita- lijian Oberweger. Tri belo oblečena dekleta, člani- ce »Ehrendienst«, se jim približajo, zmagovalcu izročijo lonček z mladim hramom, vsem pa zelene vence na glave. Godba intonira veličastno ameri- ško himno, 100.000 ljudi se dvigne in odkrije, dvigne desnice in posluša. Bog ve, kje so misli srečnih fantov sedaj, ko ponosno stoje v zavesti zmage? Ali mislijo na mater, ženo, dekle... mor- da domovino?

Rezultati: 1. Carpenter (Amerika) 50.48 m, 2. Dunn (Amerika) 49.36 m, 3. Oberweger (Italija) 49.23 m, 4. Sorlie (Norveška) 48.77 m, 5. Schroeder (Nemčija) 47.93 m, 6. Syllas (Grška) 47.75 m.

V drugem predteku na 1500 m je tekel danes tudi naš Goršek. Po startu je bil sredi skupine. Čas na 400 m je znašal 63.4. V drugem krogu pre- zvame Goršek vodstvo (!) in vodi 300 do 400 m, zatem ga pa po vrsti prehitavajo. Na cilj dose- pe Goršek kot predzadnji, daleč za njim je Grk Vel- copoulos. Kreva ni nastopil. Najboljši čas je dose- gel Francez Goix s 3:54 minutami. Šesti v Gorško- vi skupini je imel čas 4:04.8. Izpod 3:54 ni tekel od 32 tekmovalcev niti eden.

FINALE NA 200 metrov

Včeraj smo zapisali, da si je Owens, ameri- bertinske olimpijade, rezerviral že tretjo zlato ko- lajno. In res! Pravkar je zmagal v teku na 200 m. To je velika redkost, da si bi kdo v štirih dneh priboril tri olimpijske zmage. Rezultati: 1. Owens (Amerika) 20.7 sek. To je nov olimpijski rekord! 2. Robinson (Amerika) 21.1, 3. Osenderp (Nizozem- ska) 21.3, 4. Hänni (Švica), 5. Orr (Kanada).

Z velikim navdušenjem pozdravlja publika zmagovalca v hoji na 50 m. V drobnih korakih, nazaj nagnjen in visoko mahajoč z rokami, je pri- drvel v stadion kot prvi Anglež Whitlock 4:30.41, drugi Švicar Schwab 4:32.02 in tretji Letonec Bubenko s časom 4:32.42.

V skoku v višino s palico so se vse doslej do- besedno borili pri višini 4.05 m. Zaradi naravnost mrzlega vremena — ko to pišem, se mi roke od mraza tresejo — so bili skakači slabo razpoloženi.

Ob 18.25 so bile tekme zaradi dežja prekinje- ne. Le od časa do časa se prihajajo izmučeni peši, ki so se ob 18.30 podali na 50 km dolgo progo.

D. Ulaga.

Pismo iz Ptuj

Komorni večer, ki so ga priredili v sredo, 5. t. m., v Ptuj štirje mladi umetniki: Slavko Lukman, Boris Pilato, Herman Gröger in Hubert Ankerst, je bilo kaj prijetno iznenadenje za Ptuj in Ptujčane. V tisto znano ptujsko enolitnost, ki jo pretrese in izpremeni le kakšen pikantnik film, je s tem komornim večerom zavelo nekaj svežega in novega!

Zdi se nam pa, da ptujsko občinstvo še dolgo ni razpoloženo za takšne umetniške večere in pri- reditve, kakor je bila ta. Skoraj prazna dvorana gotovo zapuščala slab vtis in slabo deluje tudi na umetnike, ki nastopajo.

Čeprav v skoraj prazni dvorani, so nam ti štirje mladi umetniki glasbe in plesa nudili mno- go več, kakor smo pričakovali. Tenorist Lukman je z veliko rutino zapel osem pesmi, ki jim je do- dal še Leharjevo »Djevojčica moja«. Vse pesmi je od- pel z gotovostjo, kakršno poznamo le pri ruti- niranih in izvežbanih umetnikih. V višjih legah se mu je poznala nekoliko utrujenost, ki je pa spremljala vse štiri. Pesmico iz opere »Rigoletto« je moral ob navdušenju odpeti dvakrat, kakor tudi prelepo Fleischnmannovo »Metuljček«.

Posebnost za Ptuj in Ptujčane je bila umet- nost, ki nam jo je s svojimi pesmi prikazal mladi, a talentirani umetnik Boris Pilato, ki je član ba- leta državne opere v Gradcu. Vse štiri plesje je izvajal s toliko gotovostjo, ubranostjo in eleganco, da je vsem v dvorani zastal dih. Vitko in sko- raj žensko telo mladega umetnika je ob zvokih pritažene glasbe ustvarjalo pred našimi očmi umet- nost za umetnostjo. Višek je dosegel v prekras- nem plesu »Erotika«, ki je zraven »Argentinskega tanga« žel največ priznanja. Ob koncu je dodal na splošno željo še en

Uporniška pot 25 tisoč km po Braziliji

Iskra revolucije zanetila Brazilijo

Iskra, ki je bila vkrsana v Sao-Paulu, je užgala vso Brazilijo. Duša vsega uporniškega gibanja v Rio-Grande do Sul je postal poveljnik Prestes. Kot en mož je ves njegov bataljon zgrabil za orožje. Dne 28. in 29. oktobra leta 1924 se je večina vojaških oddelkov na jugu odzvalo pozivu na vstajo. Mladi poveljnik Prestes, ki je bil že prej znan po svojih odličnih strateških zmožnostih, se je postavil na čelo vstaje.

Vlada je pošiljala neprestano nove vojaške oddelke proti Rio-Grande do Sul. Hrabri Prestes se je hitro in trdno odločil, da s svojimi vojniki prodre sovražno fronto, ki se je takorekoč zaokrožila okoli njega in se mu nevarno približevala. V resnici se mu je to tudi posrečilo in začel se je njegov pohod proti severu. S tem je hotel Prestes obenem tudi preprečiti, da bi padle v sovražni tablor one čete, ki so se nahajale tedaj v okolici Sao Paulo. Zato jih je skušal čimprej združiti s svojimi ostalimi vojniki.

Tako so proslavljali rojstvo slavnih čet vstajškega voditelja Prestesa, ki so si s svojimi herojskimi čini postavili nesmrtni spomenik med braziljskim narodom. Prestesova vojska je štela vsega le 1500 vojakov, njeno jedro pa so tvorili vojniki iz mest Sao Paulo in Rio Grande. Med potjo so se temu hrabremu vojaškemu oddelku pridruževali novi oddelki, pa tudi oni, ki so prišli v Prestesovo vojsko kot ujetniki.

Vse mogoče narodnosti si lahko videl med temi vojniki: črne, mulate Indijance, pa tudi v Brazilijo priseljene Evropejce, ki so se ramo ob ramo borili s svojimi črnimi tovariši. Med belokožci je bilo največ Portugalcev. Tako je bila ta mala vojska poveljnika Prestesa prava slika vseh najrazličnejših braziljskih narodnosti, sestavljena iz najraznovrstnejših ljudi, med katerimi je naenkrat stala nepojmljiva sloga in soglasje, tako da je prav v živo zadela ono teorijo, da rasa odbija raso.

Narodni junak

Demokratski Miguel Costa je poveril vrhovno poveljstvo 26 let staremu častniku Prestesu in mu nadel ime generala, ki naj vodi vse revolucionarno gibanje. Vojaki so ga pozdravili z velikim navdušenjem in mu izrekli pokorščino do konca. Njegovo ime je kaj hitro zaslovelo po vsej Braziliji. Naenkrat se je mladi general znašel v središču vse politične pozornosti, skratka, govorilo se je večinoma le o njem, kadar je le kdo omenil Brazilijo. Brazilska vlada je razpisala nagrado na njegovo glavo.

Najslavnejši brazilski vojskovodje, ki so imeli dosti prilike izkazati se v najrazličnejših bojih, so stali na čelu številne vojske, ki se je bojevala proti junaku Prestesu. Toda tudi to ni prav nič pomagalo. Ne samo enkrat, pač pa šestkrat je prizadejal najizkušenejšim brazilskim generalom, ki so bili prav za prav njegovi učitelji in mu v njegovo

bojevitost sree udahnili pravega vojaškega duha, občutne poraze. Vedno novi transporti vojakov so se kopičili na toliko okrvavljenih bojiščih, vse proti nevarnemu mlademu generalu. Njegovi sovražniki so razpolagali z močnimi baterijami artiljerije, s tanki in letali bombarderji. Toliko se jim je zdelo nevarno revolucionarno gibanje, ki ga je vodil Prestes.

Toda tudi revolucionarji so imeli precej strojne in topov. Tudi oni so razpolagali s precejšnjim arzenalom.

Ko se je začela Prestesova vojska pomikati proti severu, je štela, kakor rečeno, 1500 mož, pred njo pa je stala armada, v kateri je bilo 15.000 vojakov. Razmerje med obema silama je bilo torej 1 proti 10. Vlade čete so imele tako ogromno premoč. Toda tudi to ni zmešalo bojevitega revolucionarnega voditelja Prestesa. Njegovo geslo je bilo: »Mi ne smemo dopustiti in čakati, da pogasne plamen revolucije!« Tako je govoril svojim navdušenim vojakom, ki so bili pripravljeni dati svoje življenje zanj.

Pravljčni pohod

To je bil začetek pravljčnega pohoda po vsej širni Braziliji, na eni strani do Paranske obale, na drugi pa do ozemlja, preko katerega poteka zemeljski ravniki. Na tem pohodu, ki je bil dolg 25.000 km, so revolucionarji prehodili v dveh in pol letih deset braziljskih držav. Prestesove kolone so premagovale strme gorske pečine in vrhove, prebrodile deroto brazilске reke, prešle puste stepe in strahotna močvirja. Z nožem v roki so si vojniki utirali pot skozi nepregledne, večne pragozdove bujne Brazilije, v stalni nevarnosti za svoje življenje. Nekateri od njih niso bili navajeni na podnebje, tresla jih je mrzlota, nakopavali so si tudi razne druge bolezni. Na tej poti so šele prav spoznali, česa vsega se nimajo, da bi bili sposobni za daljši odpor. Poleg tega pa so bili neprestano v bojih s posameznimi oddelki, ki jih je drugega za drugim pošiljala braziljska vlada, ali pa z domačini, na katere so naleteli na poti ti hrabri, a izmučeni vojščaki, ki prav za prav niso imeli nikake uniforme, niti zadostne obleke, bili so naravnost razčepani, sestradani in vsi bolni. Ob takih okoliščinah pa so kljub temu napravili v dveh in pol letih pot, ki je daljša od polovice zemeljskega obsega, sedaj v sunkovitih napadih na sovražne vrste, sedaj v trdovratni obrambi pred neprestanimi napadi. V teh bojih pa se je pokazala taktika generala Prestesa za edino pravilno, kajti pomisliti je treba, da je bil to boj vstajev z mnogo močnejšim nasprotnikom.

Se danes prav ne morejo razumeti niti najboljši vojaški izvedenci iz Brazilije in od drugod, kako je mogel oddelek generala Prestesa premagati tolike napore, prekoratičati visoke gorske grebene, prebresti divje derote brazilске vode, deželo, ki nima nikakih pravih poti. Velik je postal ta general v očeh izkušenih vojskovodij prav za prav šele sedaj.

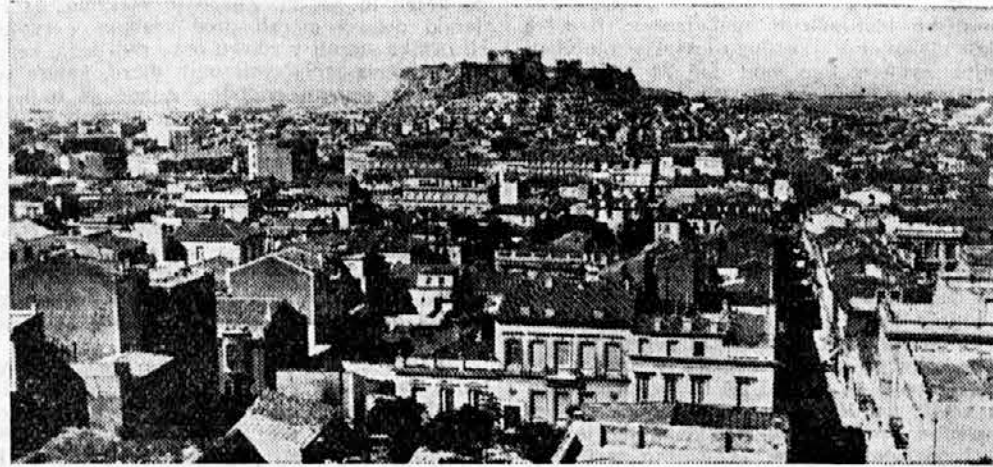
Povsod, kamor so prišli revolucionarni oddelki, je bilo prebivalstvo precej nezadovoljno z njimi, ker so se posluževali prav revolucionarnih navad. Postavili so takoj strogo vojaško sodišče, vpeljali visoke davštine in zahtevali od prebivalstva še vse polno drugih dajatev, kajti rabili so mnogo, dobiti pa so hoteli tega od nekod. Same številke, ki so jih revolucionarji zapisali takorekoč s krvjo na potpežljivi papir domačinom, bi gotovo dovolj pojasnile vso bedo, ki je zavladala med njimi, ko so jih našli revolucionarji. Vsak si lahko predstavlja, s kakšnim občutkom so sprejeli domačini vest, da se njihovim seliščem bliža oborožena vojaška sila, ki ne bo prinesla ničesar dobrega, pač pa samo žrtve te ali one vrste.

Strah in zmeda sta se pojavila po braziljskih domovih. Kjer je bilo le mogoče, so takoj obvestili vlado in jo prosili za pomoč, ki naj pride čimprej. Tudi vlada jim ni mogla sprva dosti pomagati, saj niti sama ni vedela, kaj naj stori, ko se je Prestes pojavil kot nepričakovani fantom.

Tako je vlada spravila na noge 15.000 vojakov, vse policijo in orožništvo ter povrh še prostovoljne čete za boj proti revolucionarnju Prestesu. Ta vojska je bila oborožena od nog do glave. Vsak vojak je imel pri sebi ročne granate, vsaka manjša edinica po nekaj strojnic, da z njimi pokosi bojevnike za svobodo Brazilije. Vlade čete so se bojevale po načelu, da ne sme nihče biti ujet, ravno tako pa so vedeli tudi revolucionarji, kaj čaka onega, ki bi padel živ v sovražnikove roke.

Dve in pol leti z orožjem v roki

Oddelki generala Prestesa so se pomikali v smeri od jugozahoda proti severovzhodu Brazilije. Na svoji poti niso naleteli samo na sovražnike, pač pa je bilo tudi mnogo takih, ki so se prostovoljno prijavili, da vstopijo v revolucionarne vrste. Upornikom pa se ni posrečilo to, kar so si najbolj želeli, namreč, da bi na svojem pohodu prodrli do morja v bližini mesta Pernambuko. Tu

Grško glavno mesto Atene, sedež nove grške diktature.

Izgubljen raj

Znana pisateljica Sigrid Undset je objavila »Dnevnik« v obliki posameznih rokov, kjer je med drugim zapisano: »Nekdo mi je pravil, da so evropski književniki bolj poetični kakor južni. Morebiti vsled tega, ker nikoli niso videli severne pomladi. In vendar... Zvezdnato nebo nad nami in naravstven zakon v našem srcu sta enko neomajna. Toda jaz vsako noč gledam nebo, a ljudje so nekam izgubili notranji zakon. Ali ni tega kriva skandinavsk usodna cerkvena zgodovina? Če stopim v katoliško cerkev, se mi dozdeva, da sem postala zopet otrok in mi prepeva mati čudežne pesmi o Bogu, angelih, svetnikih. Vsa verska poezija, ki jo je kljub vsemu še obravnavalo naše ljudstvo, je spomin na nekdanjo katoliško dobo.«

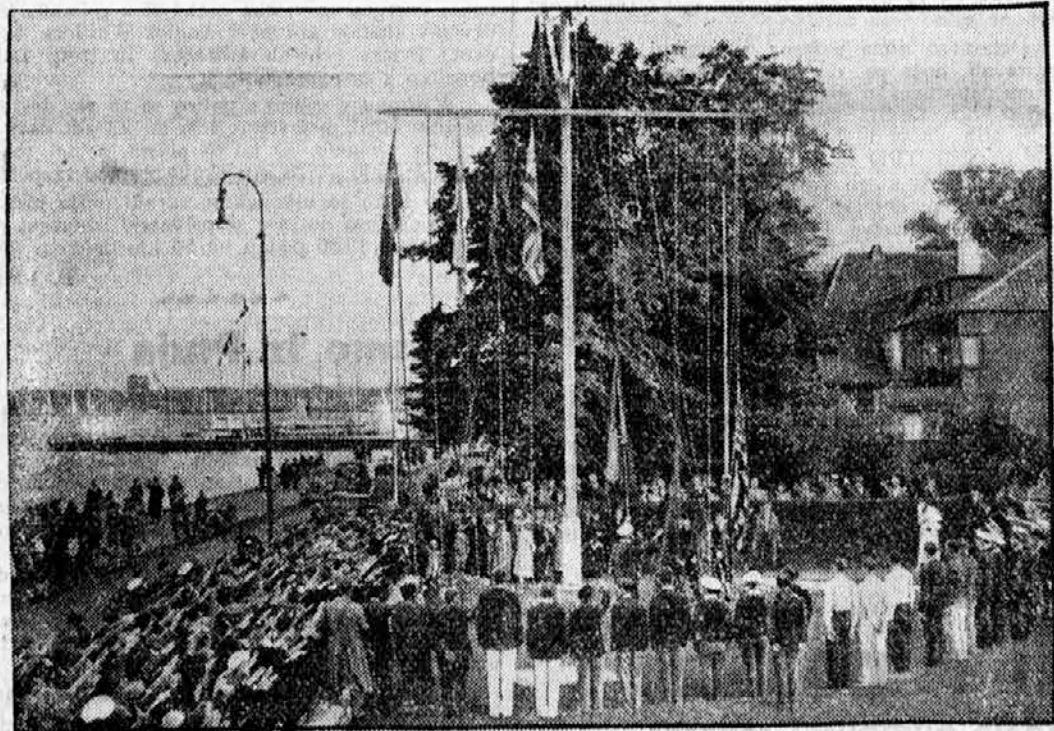
Oceanski potres

Angleški parnik »Nyrana« je na poti v Avstralijo doživel dne 14. t. m. nenadno nesrečo. Sredi popolnega mrtvila ga je kakor peresce dvignil velikanski val skrivnostnega izvora. Izredna množina vode, ki je poplavlila krov, je ubila nekega potnika in vrgla v ocean tri mornarje. Nato je zopet zavladala tišina. Šele v Melbourneju je zvedel kapitan, da je skoro postal njegov parnik žrtev globinskega potresa. Slednji je hudo razgibal dno v Tihem oceanu en tisoč kilometrov daleč od avstralske obale.

ob obali so bile vladne postojanke toliko močne, da jih ta mala četa ni zmogla, zato je na tem mestu morala ubrati drugo smer proti zahodu, bolj po neprikladnem hribovitim delu Brazilije. To je bil tudi v glavnem vzrok, zakaj so trajali ti vstajski boji tako dolgo, saj je Prestes vodil svoje vojske v kraje, kamor tudi protirevolucionarji niso mogli tako zlepa. Poleg tega pa je zaradi tega vzroka tudi bila vstaja zadušena in ni mogla obroditi onih uspehov, kakršne si je nadejal uporniški voditelj. Vlade čete so bile le toliko v premoči, da tudi vsa hrabrost ni nič pomagala. Te čete so zasledovale upornike na vsakem koraku, revolucionarna vojska je bila raztepena, brez živčevja in municije, njene vrste so razredčili neprestani boji in bolezen. Odločila se je končno, da se umakne naravnost proti zahodu in si poišče zavetišče v sosednji Boliviji. Tam je častno odložila orožje. To je bilo meseca februarja, ko se je končala ta najslavnejša revolucija, kar jih pomni Južna Amerika. Čete generala Prestesa niso bile nikdar premagane, a so se morale udati premoči. Njena slava je ostala nepozabljena ne samo v brazilskem svetu, pač pa je šla preko meja po vsej Južni Ameriki, kjer vsak s ponosom govori, da se je to kdaj pripetilo na tem kosu zemlje. Kadar kdo govori o generalu Prestesu, ima vedno pred očmi borbo za demokracijo, za narodno neodvisnost in za osvobodjenje.

Prestesova mati francoskemu narodu

Zanimiv je tudi poziv, ki ga je poslala Prestesova mati francoskemu narodu. Pravi na koncu takole: »V trenutku, ko sem z boleščjo slišala o tem, da je moj sin padel v roke sovražnikov, sem se odločila, da grem iz svoje domovine kamorkoli, da poiščem pomoči za rešitev svojega sina Luisa Karla Prestesa, predsednika Narodne braziljske fronte. Po vesteh, ki jih je prineslo braziljsko časopisje, je bil aretiran pred 4 meseci in je sedaj neznan kje. Njegovi sovražniki ga obtožujejo največjega zločina. Z vsem poudarkom pravim: moj sin ni in ni bil nikdar zločinec. Od svoje mladosti se ni nikdar boril za ničesar drugega, kakor za svobodo in za čast svojega naroda, kateremu je posvetil vse svoje življenje.«

Razobešanje zastav onih narodnosti, ki so se udeležile veslaških tekem v Kielu na berlinski olimpijadi.

Zeleni pekel

Vsepovsod so se celo majhni vrabčevski papagajčki lepo lesketali v polživem tropskem soju. Ogromni roji papig so z naglim plahutanjem švigali po zraku in s svojim vreščanjem preupijali ropot motorja.

Tukan, podoben strašilu, katero si je izrezal izdelovalec igrač, je po navadi pol ure pred sončnim zahodom peljal celo kopo samic na osamljeno drevo. Letel je hitro. Njegov let je bil podoben fazanovemu, ki beži na vso moč. Ti ptici so iztezali ogromn rumene in rdeče kljune daleč naprej in leteli nizko nad barko. Za njimi so se vlekle črnobela telesa, kakor da morajo skrbno loviti ravnotežje.

Skoraj smo se čutili grešnike, ko smo ustrelili enega poprovca. Nismo se mogli ustavljati želji, da bi tega redkega ptica opazovali natančneje.

Njegov kljun je naravnost bajno velik. Če se ga človek dotakne, dela vtis, kakor trska. Če pa potrkate po njem, zabobni kakor boben. Okrog okroglih in svetlih oči se vlečejo blede-sinji meseni kolobarji. Ta zanimiva barva izgine že kmalu po smrti in jo je treba pri nagačenih pticah umetno naslikati. Ptič ima dolg bel kameleonu podoben jezik, kar kaže, da se hrani z žuželkami. Tigrovec nam ni mogel povedati, ali se tukan res zna tako potuhiniti, da čepi v gozdu in posnema z odprtim kljunom cvet orhideje.

V skupini visokih dreves, ki so ležala stran od reke, je gneznila naselbina belih čapelj. Gnezda so si spletle tako, kakor delajo to vrane. Bil je čudovit pogled, ko smo videli te bleščeče bele ptice, kako se njihove postaje jasno odražajo od temnega drevja. Ko so krožile nad gnezdi, so doneli iz njihovih kljunov, ki so tako nevarni za ribe, pretresljivi kliki.

Tigrovec nam je pripovedoval, da je vsa taka naselbina čapelj bila pod nadzorstvom kakega lovca, ki je svojo lastnino lahko varoval, ali pa jo uničil. To je bilo tedaj, ko bele čaplje še niso bile zavarovane.

»Kaj ima mož od tega,« je vprašal, »če ustrelji mater, preden mladici zlete. Tako prostovoljno uniči svojo posest. Zakaj ne bi tega naredil pozneje, saj vendar ptici še dolgo potem, ko že znajo mali kričaći skrbeti sami zase, ohranijo svoj pernat okras.«

»Tiste ženske,« je menil obtožujoče, »ki tarnajo zaradi okrutnosti, nosijo kožuhovinarste plašče in čevlje iz kuščarjeve kože. So pa strahovito ogorčene, če slišijo, da je lisica umrla od dostojne krogle.«

Obkrožili smo koleno ob reki. Tedaj se nam je odprl pogled, ki je dal tigrovcu pobudo, da je stroj ustavil. Tako smo le počasi napredovali proti toku.

Nedaleč od obrežja, poraslega s trsjem, sta stala na sipini dva velika ptica, ki sta se izredno šopirila. Morala sta meriti v višino kakih 6 čevljev. Spadala sta v vrsto štokelj, kakor smo sklepali iz krepkih klinastih klju-

nov in iz dolgih črnih nog. Konice njunih črnih in belih kril so se križale na hrbtu, njuna ramena so bila grbasta. Temne glave sta sklanjala globoko na prsi.

Če bi bil človek nataknil obema naočnik, bi ju bil lahko imel za profesorja na univerzi, ki sta se zatopila v globoko premišljanje o svojem naslednjem predavanju.

Zaradi žalostnih žvižgajočih zvokov, katere spuščajo te štokelje iz sebe ob redkih prilikah, kadar se dajo splašiti iz svoje dostojanstvene drže, jih imenujejo domačini tiuui. Nas je kar trebul boled od smeha, ko sta nas zapazila in s težkimi koraki odstopicala stran.

V zgornjem teku reke Paragvaja ležijo tri jezera. Indijanska imena Mandiore, Uberaba in Gaiba, izražajo lepoto njihovih obal, ki so porasle z drevesi. Če bi jih človek meril z afrikansko mero, niso ta jezera velika. Toda v vsej Južni Ameriki so vsega skupaj samo trije pojavi, ki se po veličini lahko merijo s pojavi temnejšega in bolj črnega kontinenta: to je veletok Amazona, to so Ande in goščare Zelenega pekla. Dve od teh jezer spadata k Boliviji, skozi jezero Gaiba pa teče prav po sredini brazilska meja.

Zgodaj popoldne smo dosegli stekleničasto konico jezera Gaiba. Obdaja ga brezupno pusto skalovito predgorje Zelenega pekla, ki se širi prav do brega. Na njem prebiva Braziljanec, čigar naloga je, da prepreči uvoz alkohola v Bolivijo. Kajti celo v tem pustem kotu matere zemlje nahajamo tihotapce,

V nočnem molčanju švigajo iz senc indijanski čolni, smuknejo mimo predgorja in neso svoj tovor daleč po reki navzgor do kraja Puerto Suarez. V tem mestu je bolivijska garnizija. Razdalja je velika, zaslužek majhen, toda vsak povprečen Braziljanec je športnik. Nevarnost mu velja kot del plačila. Predvsem tihotapijo canho, trpko svetlo, iz sladkornega trsa kuhano žganje.

Takoj nato, ko smo pristali, je tigrovec razložil svoj čoln, poživljal svojim psičkom in odpotoval po reki navzgor proti svoji koči, da bi yzel tam fotografski aparat in plošče.

Kakor bom poročal pozneje, je samo za las manjkalo, pa bi ga bili zgrešili. S skrivno skrbjo smo gledali, kako nam izginja njegova postava. Dežela je bila vendar tako velika. Ker smo se vedno bolj mučno zavedali, kako smo neizkušeni, je skrb v nas zrasla še čez svojo resnično mero.

Carinski uradnik, če naj tega osivelega pokvečenega možička imenujemo tako, čigar edino orožje je predstavljalo nerodna prastara pištola, je bil poročen z Indijanko. Njuna hči, ki je spadala v tisto vrsto zelenke lepote, kateri pravijo ob reki »cafe con leche«, mlečna kava, je vredna, da jo človek omeni.

Njena mala, olivno rjava nežna in vendar prekrasna postava, je z rumeno barvo nohtov na rokah kazala njeno poreklo. Preprosta bombaževinasta srajca je bilo edino oblačilo, katero je nosila v tej samoti.